

Katedra sociálních věd

Filosofická fakulta, Univerzita Pardubice

POSUDEK VEDOUCÍHO NA DIPLOMOVOU PRÁCI

TÉMA: JEDEN MAZLÍČKEM, DRUHÝ VEČERÍ: ROZDÍLNÝ PŘÍSTUP KE ZVÍŘATŮM V ČESKÉ SPOLEČNOSTI NA PŘÍKLADU PEJSKAŘŮ

AUTOR: Adéla OLEJNÍKOVÁ

VEDOUČÍ DP: PhDr. Adam Horálek, Ph.D.

OPONENT DP: Mgr. Tomáš Samek, M.A., Ph.D.

Autorka Adéla Olejníková ve své diplomové práci předkládá téma kategorizace zvířat, ve kterém se snaží na příkladu pejskařů demonstrovat, jak taková kategorizace definuje člověka samotného. V kapitole „co vytváří kategorizaci?“ se autorka již dostává k řešení samotných cílů práce. Řeší vztah speciesismu, kategorizace a karnismu a hlavně, jak kategorizace zvířat vzniká, jak funguje a jak ji lze případně změnit. V druhé kapitole se následně autorka zabývá vegetariánstvím jako určitou formou boje proti speciesismu a kategorizaci zvířat a předkládá několik základních zdrojů vegetarianismu. Následně se autorka dostává k tématu „human animal studies“ a tedy otázce zvířat jako součásti lidského ekosystému a lidského prostředí. V závěrečných případových studiích pejskařů jsou pak popsány dílčí kategorizační přístupy.

Práce vychází primárně z představy zvířat jako „obětí“ lidského jednání a zabývá se myšlenkou, proč domácí mazlíčci a obzvláště psi, jsou vyjmuti z kategorie „domácích zvířat užitkových“. Lidská kategorizace zvířat je tak nahlížena prismaticem speciesismu, tedy představou nadřazenosti lidského druhu ostatním druhům s právem o nich rozhodovat a kategorizovat je. Na tomto úhlu pohledu neshledávám žádných závažných nedostatků.

Nicméně v mnoha případech se autorka přiklání k subjektivním názorům, které ale nejsou vědeckým tvrzením či patří spíše do oblasti teologie či filosofie, ale ne do antropologie (s. 15: „... tvrdím, že než krátký život ve stísněném prostoru a v utrpení, který končí jistou smrtí, je lepší život žádný.“). Tento přístup v místech degraduje předávanou informaci – formou, nikoliv obsahem samotným. Naopak osobní zpovědi formou citací z terénního deníku jsou velmi kvalitní přidanou hodnotou práce, která téma patřičným způsobem zasazuje do konkrétního prostředí.

Při interpretaci se autorka často opírá právě o svůj názor a dojem, nikoli o možný vědecký poznatek – například proč psi jsou vychovatelnější a přítulnější než domácí králíci lze vysvětlit lépe než na vlastní zkušenosti a názoru – ale také pomocí genetiky, teorie domestikace, etologie a ekologie apod. Věty typu „Nebudu daleko od pravdy, když se domnívám...“ výrazně znehodnocují odbornou stránku práce a vytvářejí pocit, že autorka píše „emotivní subjektivní zpověď“ nežli odbornou práci na toto téma (v takovém případě by se snažila verifikovat, „jak daleko od pravdy je“).

Po formální stránce je text až na množství překlepů, pravopisných hrubek (shoda podmětu s přísudkem a čárky ve větách jsou zásadním problémem) v pořádku a velmi čtivý a přístupný široké veřejnosti. Zarazí jen občas nejasná citace či práce se zdroji (např. s. 14 – odkaz na Prechta, ale v seznamu literatury není...).

Práce byla evidentně psána v časové tísní, jinak by autorka dozajista odstranila to velké množství zcela zbytečných formálních nedostatků a snad by také text „učesala“ a očistila o příliš a zbytečně subjektivizované pasáže. Celkově ale považuji práci za zdařilou.

Závěrečná otázka k diskusi: Ve Vaší práci pohlížíte na kategorizaci jako na konceptualizaci, která je primárně negativní, neboť vytváří skupiny např. „jedlých“ a „nejedlých“. Tento negativistický přístup podle mě ale vychází z představy, že a priori byla všechna zvířata „nejedlá“, tj. kategorizace vyčlenila ty obětní druhy, které „uschopnila jíst“. Ale není tomu naopak? Není kategorizace proces, při kterém nedefinujeme to jedlé, ale naopak a výhradně to „nejedlé“? Není v takovém případě kategorizace proces „lidského“ přístupu ke zvířatům, kdy z tisíců druhů zvířat ve výsledku vyčleňujeme jen nepatrnou část, kterou se živíme? Z tohoto úhlu je naopak proces kategorizace zvířat tím, co chrání drtivou většinu druhů zvířat před tím, aby byly v rámci lidských potřeb zužitkovány. A v podstatě Vaše práce není ničím jiným, než re-kategorizací, kdy se snažíte vměstnat i těch několik posledních druhů „jedlých“ mezi zbytek „nejedlých“.

Celkově práci hodnotím jako kvalitní a navrhuji hodnocení **velmi dobře**.

V Pardubicích dne 14. 8. 2017

PhDr. Adam Horálek, Ph.D.